

L'ERRONI ÚS DEL "PROVINCIAÀ" EN LA FILOSOFIA DE L'ART

Adrià Harillo Pla

Doctorand de Filosofia de la Universitat Complutense de Madrid

L'art, com a disciplina, està farcit de contradiccions. Si l'anàlisi d'aquesta forma de manifestació es realitza, a més a més, des del punt de vista de la filosofia, la circumstància es converteix en doblement problemàtica.

Una de les situacions en les que les paraules o els fets expressen una d'aquestes contradiccions intrínseques a l'art és la catalogació d'algú, mitjançant el terme de "provincià", en el camp de la Filosofia de l'art. Aquest article, doncs, neix de la voluntat i té la pretensió de subministrar arguments de caràcter lògic-històric per tal de provar la incoherència que l'ús d'aquest vocable –amb aquestes finalitats– suposa en l'actualitat.

Inicialment, el problema sembla ser de caràcter cronològic. Malgrat ser rotundament cert que és en les grans ciutats on s'engendren tradicionalment els moviments artístics, aquesta idea del provincià com a persona no apta per detectar i apreciar l'art, és més típica de la societat moderna que no pas de la contemporània. Aquesta afirmació, de caràcter més quantitatiu que no pas qualitatiu es basa en que si s'accepta l'art com una activitat humana, a més humans, més opcions de producció artística i d'influències. Per una altra banda, és cert que la defensa d'una posició qualitativa seria també possible, però excediria de molt l'extensió d'aquest article i es correria el risc de defensar el que precisament es pretén criticar aquí. Així doncs, l'ús despectiu del vocable es trobaria, com hem vingut dient,

en la concepció de l'art i les categories estètiques tal com les van presentar alguns dels filòsofs de l'època moderna, com ara David Hume. L'escocès, qui en la seva obra *"Of the Standard of Taste"* va adjudicar cinc categories idònies –no tant diferents de les més clàssiques– per tal de poder arribar a desenvolupar un judici estètic qualitativament encertat va donar, de retruc, les normes que definiren al "bon crític".¹ Aquesta sort de qualitats necessàries però, són qualitats de l'individu i poca informació –o cap aporten sobre com ha de ser l'objecte estètic per ser categoritzat com a tal.

En etapes prèvies a l'actual, la reflexió i experiència estètica tenien com a principal categoria d'estudi la bellesa, però des de l'aparició de les denominades Avantguardes, els trets artístics van canviar de forma rotunda, allunyant-se de la necessitat de ser arts belles i, en conseqüència, aquestes característiques associades al "bon judici" perderen gairebé tota raó de ser.

Una altra de les dificultats que acompanyen l'expressió "provincià" com a terme despectiu és la idea d'allò que el Dr. Ovejero Lucas va descriure com "la naturalesa immutable dels pobles". Malgrat que el Dr. Ovejero Lucas plasma aquesta frase en la referència número 19 d'aquesta pàgina, ell ho fa referint-se al nacionalisme. Tenint present en tot moment aquesta diferència, la crítica aquí expressada no perd sentit ja que,

¹ HUME, D. (1998). *La Norma del gusto y otros ensayos*. 2ª edició. Barcelona: Península. 160 pp.

CRÍTICA

CONTRADICCIÓ

ART

Una de les situacions en les que les paraules o els fets expressen una d'aquestes contradiccions intrínseques a l'art és la catalogació d'algú, mitjançant el terme de "provincià", en el camp de la Filosofia de l'art.

lògicament, la immensa majoria dels pobles canvien ja sigui per la influència d'agents externs com el temps o per altres raons. Refusant la noció de la immutabilitat dels pobles doncs, en els dies actuals, ser de província no implica estar privat de la recepció d'informacions i influències, a diferència del que sí succeïa en temps passats i en els quals, el terme província, era sinònim de poc civilitzat. En l'actual context, tot i la necessitat d'insistir en el fet de que és en les grans ciutats on amb freqüència es produeix art –tot i que no exclusivament-, els actuals mitjans de comunicació, el turisme, els mitjans de transport... fan que el fet de ser de província no impliqui viure aïllat del món, en absolut.

L'ús d'aquesta terminologia, doncs, no tant sols esdevé un problema d'incoherència temporal, sinó que arrel de no respectar una de les particularitats més acceptades de l'art contemporani com és la de la democratització de l'art, dona peu a tot un seguit de fal·làcies argumentatives. En aquest discurs, cobra especial importància aquest concepte de Democratització de l'art o Democratització de la Cultura, nascut després de l'obertura de museus al públic i la nacionalització de col·leccions privades a Europa. La democratització en qüestió, però, no només es va limitar a aquests fets, sinó que a això s'hi ha d'afegir el lliure accés a la universitat i les majors possibilitats per al ciutadà de classe mitja de poder adquirir art, condicions oposades a l'elitisme.

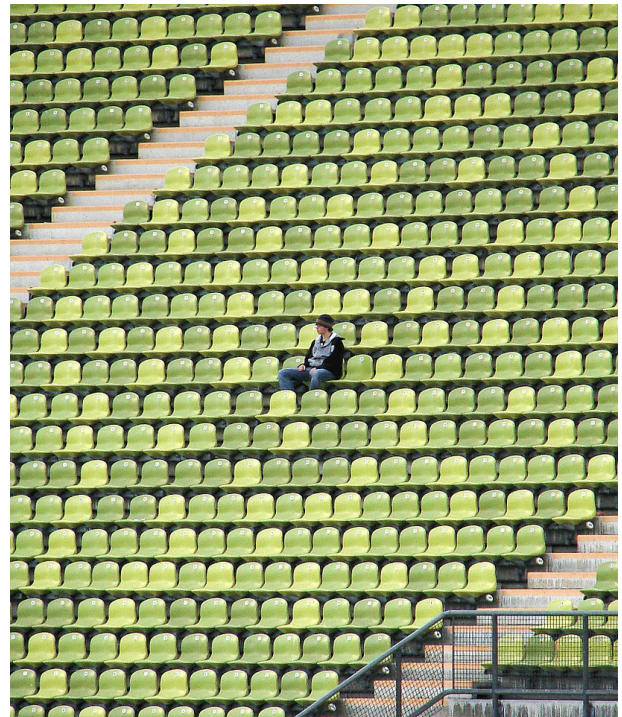
La primera de les fal·làcies evidents que hem dit que es derivaven d'aquesta situació és que l'ús del terme "província" per desacreditar la opinió o judicis d'una persona és un atac *Ad Hominem de manual*. Com hem exposat en aquest article, no només s'incorre en aquest cas concret en un considerable error temporal, sinó que l'atac a l'home i no als arguments –o l'atac a l'home després de discutir els arguments- semblen un sense sentit. A més, degut a la complexa naturalesa i a la indefinició de l'art, els arguments d'ambdues parts no estan sotmesos a falsació, com sí que ho estan en moltes altres disciplines, motiu que agreuja aquest tipus d'atemptats a persona.² Com a conseqüència d'aquestes particularitats de la naturalesa de l'art, amb una desmesurada freqüència, els autors de la fal·làcia incorren en un altre tipus de fal·làcia, la denominada d'Espinoza en aquest cas.³ Aquesta és produïda quan es defensa que una cosa queda prohibida degut a la impossibilitat de demostrar-ho. Per tant, tot i que el suposat "província" d'aquest article tingués la raó en els seus judicis,

2 Sobre aquesta indefinició i alguns dels seus problemes: «Autor» (2015). «Autor» (2016). Aquesta diferenciació únicament perpetua el què en Larry Shiner va definir com a cultura alta i cultura baixa i és que, segons aquest mateix autor, "el públic pot referir-se a tot el poble o només a la part valuosa de la societat, a diferència del poble". Aquest tipus d'afirmació situa al província fora del "vertader públic", que és el superior. SHINER, L. (2014). *La invenció del arte: una historia cultural*. Barcelona: Paidós. pp. 141-142

3 PARDO, J.L. (2016). *Estética de lo peor: de las ventajas e inconvenientes del arte para la vida*. Madrid: Pasos Perdidos. p. 303

en l'actualitat, quedaria desacreditat de totes formes.⁴

A mode de conclusió, en aquest article s'ha intentat plasmar algunes inconsistències de l'ús del terme "província" com a forma de desacreditació en les pràctiques de discussió de l'art contemporani. No es vol dir, amb això, que el que considera la majoria o qualsevol persona sigui sempre la veritat –això seria una altra fal·làcia, *Ad Populum en aquest cas*-. *La intenció és demostrar com l'ús del vocable "província" i els arguments fal·laços i les incoherències derivades atempten contra un concepte com el de Democratització de l'art i, en el fons i basant-se en una fal·làcia d'autoritat –ja que no es poden falsar les premisses-, no fan més que mantenir la diferenciació entre gustos i capacitats elevades o cultes i vulgars o no cultivades, una situació inherent a la Historia de l'art i que, teòricament, l'art contemporani i les seves teories de l'art han intentat suprimir. Malgrat això, i tal com s'ha intentat defensar en aquest article, de vegades aquesta democratització ha estat única i exclusivament en el paper i no en la vida diària dels qui conformen el què Danto va anomenar el món de l'art.*⁵

4 Als problemes esmentats anteriorment com la indefinició de l'art, la pèrdua de la bellesa com a categoria d'estudi, la inexistència de normes fruit de la separació conceptual entre artesanía i art... s'hi ha d'afegir que tampoc la intencionalitat de l'artista té avui valor a l'hora de distingir allò que és art del que no ho és després de que l'intencionalisme entès com el què l'artista vol dir quedés desacreditat en una conferència de Wimsatt i Beardsey l'any 1946 titulada "La fal·làcia intencional". Això resta, de retruc, importància a l'artista, ja que se'n deriva que si és l'artista qui parla no coneix tampoc ell el correcte ús del llenguatge artístic. DUTTON, D. (2015). *El instinto del arte: belleza, placer y evolución humana*. Barcelona: Paidós. p. 233

5 DANTO, A. (1964). "The Artworld." *Journal of Philosophy*. Núm. 19, pàg. 571-584.